

RE-FORMATIO

PINSE

5. årgang nr. 3.

Pinsen 1962.

"Nu kom vor pinselilje-tid,
nu har vi sommer skær og blid"...

Disse salmelinier kender vi alle så sårdeles godt. Når vi hører dem, kan vi næsten ikke lade være med at rynne Rungs romantiske melodi, som for de fleste er knyttet til denne salme, skønt der findes en anden smuk melodi. Hvem holder mon pinsegudstjeneste uden "I al sin glans nu stråler solen". Den er vist lige så sikker som "Det kimer nu" juleaften.

Vor pinsesalme er elsket. Alene af den grund at den skaber stemning. Og dette er smukt, men rigtignok også farligt. Selvom lyriske naturstemninger har deres gode berettigelse, kan de let komme til at skjule det egentlige. Solen og pinseliljerne kan overskygge pinseunderet. Den dunkle tale og de mange billeder kan skjule det, som netop skal siges.

Det har vi behov at erindre, hver gang kirkekalenderen siger pinse og naturkalenderen siger sommer. De to ting plejer jo at falde så nogenlunde sammen, ligesom påske og forår gerne følges ad så yndigt.

Men naturligvis skal al naturstemning ikke kastes på porten. Naturstemninger skal bare nøjes med en underordnet plads, så Gud - og ikke hans skaberværk - er hovedsagen. Dette siger salmen da også, når den læses ret. Kun den o-

verfladiske sang nøjes med det dunkle.

Beklageligvis har digteren ændret salmens begyndelse, som først var denne:

"Opblomstrer nu, Guds kirkevange.

Gienlyder trindt af lærkesange.

Nu kom vor pinselilje-tid,

nu har vi sommer blank og blid".

Det er en skam at denne optakt er blevet ændret. Det er en stor forskel, om man har imperativet: "opblomstrer nu" eller indikativet: "nu stråler". Hvis der ikke for Grundtvig havde været forskel på kirkens situation i 1843 og i 1853, havde han næppe ændret linien. Helt tilfældigt er det vel heller ikke, at ordet "kirke" (kirkevang og kirkesang) forsvandt i de senere udgaver.

I dag - det Herrens år 1962 - trænger vi så voldsomt til den gamle opfordring: "Opblomstrer nu, Guds kirkevange." Så kan vi få den sande pinseglæde og den rigtige pinselovsang. Sådant som det nævnes også senere i salmen:

"Opvågner, alle dybe toner,
til pris for menneskets forsoner.

Forsamles, alle tungemål,
i kirkesangens offerskål."

Hvor denne opfordring følges, der er pinsesalmen ikke kun storslået naturlyrik, men ligeså gribende kristenfor-kyndelse. En salme vi synger i kirken, fordi pinse er den store kirkefest. Det har Grundtvig også set: "Julen kan man fejre ved krybben, påsken ved graven, men pinse kun i Herrens hus". Jul og påske kan den enkelte godt holde alene, men altså ikke pinse. Pinse må nødvendigvis være fællesskab. Pinse forer de enkelte kristne i de troendes samfund. Derfor er pinse kirkefesten.

Med relativ ret kalder vi pinsefesten for kirkens fødselsdagsfest. Og da man på en fødselsdag plejer at holde optimistiske lovtaler og udtrykke store forventninger for fremtiden, så skal vi også denne pinse glæde os over, at der er grund til at følge skikken. Vi har virkelig anledning til lovsang. Vi må prise Gud for kirken. I den blev vi Hans børn, i den får vi lov til at vokse op. Og vi kan trygt se fremtiden imøde, for Herren har jo lovet at være med sin kirke altid. Ellers var det vel også meningsløst at holde pinsefest år efter år. Men Helligåndens ild brænder stadig.

Og dog. Helt ubekymret kan vi vel ikke være. Det er jo en kendsgerning, at vor hellige kirke for mange blot er

(fortsættes side 57 øverst)

Herved indbyder vi til

KIRKEDAGE I KØBENHAVN

d.1. til 3. september 1962 i Bethlehems Kirke og menighedshus
Aaboulewarden 8 og Tømrergade 9.

PROGRAM:

Lørdag d. 1. september:

- kl.10 Messe i kirken (Celebrant sognepræst Poul Pedersen Bagsværd. Prædikant sognepræst Percy Eriksen, Bringstrup).
- 15 Non i kirken.
- 1530 Foredrag i menighedshuset. Sognepræst Johs. Nielsen, Taarnby: Er den danske kirke katolsk?
- 18 Vesper i kirken med prædiken af pastor Tage Lunn, Haslev.
- 20 Foredrag i menighedshuset. Pastor Hans Magle: Kirkens enhed - som gave og opgave.
- 22 Completorium i kirken.

Søndag d. 2. september:

- kl.10 Vi deltager i højmassen i Bethlehems kirken. Forventelig ved pastor C.D. Gautier.
- 15 Non i kirken.
- 1530 Foredrag i menighedshuset. Sognepræst Børge Barsø, Virring: Kirken i folket.
- 1845 Vesper med procession og prædiken (ved sognepræst Poul Exner, Anholt) i kirken.
- 20 Foredrag i menighedshuset. Pastor Mogens Buch, Lindovangskirken: Kirkelig fornyelse ude - og hjemme.
- 22 Completorium i kirken.

Mandag d. 3. september:

- kl. 8 Messe i kirken (Celebrant: sognepræst Per Dolmer, Laurbjerg. Prædikant pastor C.B. Hansen, Ebeltoft).
- 10 Præstekonvent i menighedshuset. Indledende foredrag til forhandling ved pastor C.D. Gautier, Bethlehems kirken. Emne opgives senere.

Tidebønnerne ledes i samarbejde med kordegn Valdemar Nielsen, Bethlehems kirken, om lørdagen af sognepræst Poul Pedersen, om søndagen af sognepræst Johs. Nielsen.

Alle arrangementer er offentlige. Men deltagelse bodes så vidt muligt - anmeldt inden 25. august til pastor Lund Pallesen, Rustenborgvej 5. Lyngby. Telf. 872483. Man sørger selv for kost og logi. (Flere billige restaurationer i nærheden). Ved foredragene i menighedshuset: entre 2 kr pro persona.

F R E M M E D I L D .

af Jørgen Glenthøj.

I Præsteforeningens Blad nr 16, den 20.4.1962 side 317 finder man følgende udtalelse af en præst i folkekirken:

"Vi skal ikke græde over, at kirken går til grunde, ikke over heller at Guds ondsige Jesu navn udgår af sproget, evangeliet vil bestå endda, frigjort fra den - af Paulus og andre påklistede Jesusdyrkelse, som turde være stik imod hans eget budskab, som er et budskab ved ham, ikke om ham. Det er budskabet, ikke personen, det drejer sig om".

Dette er, hvad i hvert fald hidtil hvert skolebarn har vidst, ikke kristendom. Men hvad er det da? Det er i ærlig betændelse, hvad der i forskellige forkladninger går i svang under navn af kristendom, men som vil gøre hver dåbshandling, hver konfirmation, hvert kirkebryllup, hver præste- og bispeordination, hver provsteindsættelse, hver kirkelig begravelse, hver eneste søndagsgudstjeneste til en grotesk farce. Thi hver sten, hver tekst råber:

"Der er ikke under himlen givet mennesker noget andet navn, hvorved vi kan frelses". (Ap. g.4,12).

Det er med andre ord en prædiken, der - i det givne tilfælde - ærligt og redeligt arbejder på at få stenene og teksterne til at tie. Thi den mest effektive måde at få dem til at tie på er at tolke dem i en anden ånd end den, som har skabt dem. Tænde fremmed ild på Herrens alter, kalder Bibelen det.

Baals-præsternes offerild på Herrens alter.

Der har altid i Guds folks historie været gjort forsøg på at tænde fremmed ild på Herrens alter. Guds folk er let at friste. Tit syntes den fremmede ild at lue herligere. Denne fremmede ild hentedes snart i frugtbarhedskultens templer, snart i lykkeprofeternes dårende tale, snart i pagtshovmodets og lovretfærdighedens stolthed, snart i den selvtagne frihed, snart i forgudelse, snart i foragt for det skabte, snart i tankens, snart i viljens, snart i følelsens higen, snart i racens solvhævdelse og instinkternes frie løb, snart i revolutionens

vilde trods, snart i kryben for enevoldsmajestæten, snart i logren for folkemajestæten. Men hver prægtigt end den fremmede ild luede, så så Gud ikke til Kains offer, han hørte ikke Baals-præsternes råb; han bøjede sig ikke for Sauls og sværgelser, hans velbehag hvilende ikke, hvor den fremmede ild fortrængte Herrens egen ild. Dog Herrens ild slukkedes aldrig helt. Gik den ud et sted, tændtes den straks et andet. Der var tider, hvor folket var ved at gå til grunde, fordi det ikke kendte Herrens ild. Da vogtedes den af "Israels rest".

Helligåndens ild.

Nu truer den fremmede ild igen med at fortrænge Herrens ild i Kristi kirke, den ild, som viste sig over Jesu apostle pinsedag og fordelte sig på hver enkelt af dem, så "vi hørte dem forkynde Guds store gerninger på vore egne tungemål". Modersmålet vil ikke mere bøje sig let og lifligt efter Herrens tankegang. Det er igen de få, der må vogte ilden, hvis den ikke skal gå tabt for hele folket. Hvis det skal blive blot noget i retning af en ny pinse i vor kirke, må der igen "bies i Jerusalem". Der må uden skelen eller logren for flertals- eller mindretalsmajestæten stoles alene på, hvad der er forjættelse over. I stort og småt må vi lade os øve i at kende, hvad Guds velbehag hviler over. På søndag og hverdag, i gudstjeneste og arbejde, i menighedens som i det personlige liv, i det kirkelige såvel som i det offentlige liv.

Dansk kristendom - aske efter fremmed ild?

Det vil gå, som når man er ved at vågne, da først opdager man, hvor dybt søvnen sidder i alle lemmer. Da først opdager man, i hvor høj grad den fremmede ild har fortrængt Herrens i en selv. Da indser man, at meget af det, vi kalder dansk kristendom, dansk tradition, det rene evangelium, vækkelse, folkekirke, demokrati i kirken, aldeles ikke fortjener de fine betegnelser, men snarere betegnelsens aske efter den fremmede ild. Vi vil tillige opleve, at den fremmede ild når som helst kan bryde ud i vilde luer, dersom Herrens ild skulle få lov til atter at blusse op.

Kirkens mindretal mod pressebrølet...

Der kan ikke være tvivl om, at det er et mindretal, der i dag tanker sådanne bibelske tanker, som her er fremført. Dette mindretal, der jo ikke ønsker andet end at stille sig

på den gamle kirkogrund, føler sig mere og mere trangt. Fra tid til anden går pressebrølet hen over det, godt hjulpet fra såkaldt folkekirkeligt hold, og med solidt tværpolitisk hold i ryggen. Det ene kirkelige arbejde efter det andet lader sig erobre af den fremmede ild. Er mindretallets stilling da ikke fortvivlet, hvis denne udvikling skal fortsætte, og dets opgave og ansvar vokser i samme takt?

En lille håndfuld frimodige kristne i hvert sogn.

Både ja og nej. Det var en nedslået flok, der samledes for at bede i den sal, hvor Jesus indstiftede den hellige nadver. Men den holdt sig til det, som der var forjættelse over, og de blev ikke til skamme. Det mindretal i den danske, evangelisk-lutherske kirke, som vogter Herrens ild, skal heller ikke blive til skamme, men opleve en ny pinse. Rent praktisk skal der blot en lille håndfuld frimodige kristne til i hvert sogn at holde folkekirken til ilden. Thi der kan ikke være tvivl om, at den fremmede ild føler sig legitimeret, siden vor kirkes navn: den evangelisk-lutherske kirke på dåbsattesterne er udskiftet med navnet: den danske folkekirke.

Ventetid.

Det er endnu ventetid, men ventetiden må bruges til at samle til besindelse på, hvad der er os forjættet, og hvad der er forjættelse over, alle, der kender sorgen i hjertet over den fremmede ild, som sniger sig ind allevegne i folkekirken, thi denne sorg er der forjættelse over. Det var denne sorg Jesus talte om, da han sagde: "I skal græde og klage, men verden skal glæde sig. I skal sørge, men jeres sorg skal vendes til glæde". Johs, ev, 16,20.

KIRKELIG OPRUSTNING

Vished, ikke sikkerhed, men varm tryghed, er noget legitimt kristeligt og menneskeligt. Lad mig her anføre nogle ord fra Luthers Store Galaterbrevskommentar: "Kristus, vor stærke holt, har undertrykt loven, fordømt synden og afskaffet døden og

alt ondt. Men Kristus er helt vis i sin ånd på, at han behager Gud. Eftersom vi har Kristi ånd, bør vi også være visse på, at stå i nåden for hans skyld, som er vis derpå. Dette gælder det indre vidnesbyrd, gennem hvilket hjertet bør være helt sikkert på at stå i nåden og have den Helligånd..... Vi bør altså dag for dag mere og mere kæmpe os frem fra uvidshed til vished og beståbe os på helt at udrydde den forfærdelige mening, at mennesket ikke ved, om det står i nåden. Den har jo opslugt hele verden. Thi om vi tvivler på, at vi står i nåden, at vi er Gud behagelige for Kristi skyld, så fornægter vi, at Kristus har genløst os, fornægter vi overhovedet alle hans volgerninger. I yngre, som endnu ikke er blevet smittede af denne anskuelse, kan let undvige den og fatte det rene evangeliums lære". (Efter svensk oversættelse s.361 f.).

Såvidt Luther og så fjernt derfra den lutherske kirke i Danmark. Denne ægte evangeliske tro er forstummet blandt os, den dør på "vore læber kolde" i folkekirken. Vi har i stedet for optaget vindens sang fra H.C. Andersens "Valdemar Daa og hans døtre": "Fare hen, fare hen". Vi lader stå til og lader så det ene og så det andet af tro og bekendelse fare: i skraldekassen eller på oldmuseet med det. Vi er biddt af galskab som Valdemar Daa. Han ville destillere sig frem til det rene guld, og det kostede ham hans gods og hans lykke. Vi vil destillere os frem til det rene evangelium, og det koster os vort dyrebare arvogods og troens lykke. Og sådan kan det umuligt blive ved med at gå, tilsidst er der jo intet tilbage.

Det kan ikke sådan evindeligt stå hen i det uvisse med Kristus. Troens vished, Kristus som Guds og menneskehjertets trøst, er evangelisk legitim og et dybt menneskeligt behov. Også på dette punkt svigter vor kirke, og det er ikke underligt, at folk derfor føler sig svigtet og finder kirken klam, kold og gold. Vor tjeneste i helligdommen og med de hellige ting skal aldeles ikke være at komme mennesker i møde på en billig, opstadset og opstyltet måde, fordi folk nu engang er glade for højtidelige ceremonier. Hvem tør iøvrigt sige, at de altid er det? Nej, det skal være at gå dem i møde for at dække dette behov ind, der kristeligt og menneskeligt er så legitimt, og derfor også legitimerer vor tjeneste i den henseende.

Gennem gudstjenesten skal det møde det bange og trængte menneskehjerte: Dette er nådens under. Her i gudstjenesten, i lovsangen, i forkyndelsen og i nadverfejringen sker nådens under. Nåden er ikke længere begreb, men begivenhed, den

grund, hvorpå vi bygger, og som ikke røkket, den flod, som ledes ind i vore årer. Vi trænger ganske enkelt til at besinde os på, at tro er ren og skær modtagelse, så det at tro er at bruge Kristus, som han i dag er nærværende hos os. Derfor må vi blive ved med at slå på helligstedet, de hellige ting og de hellige tider, for det er jo derigennem nådens under bliver begivenhed, Kristus for os og Kristus i os.

Alligevel glemmer vi ikke, hvad Johannes siger, at det er Ånden alene, som gør levende. Vi synger da også med Brorson: "Vor børnerets vidne, hjælp Abba at sige/ med hjerte og tryk mig den vished at arve dit rige/ i inderste grund."

Eller med Grundtvig: O, tag det op, udtal det ret,/ så vi det kan fornemme:/ Til os kom godt fra Nazareth,/ den gode hyrdes stemme".

B. Riisgaard.

1) og mund,

GLIMT AF ENGELSK KIRKELIV I DAG. 2.

Mellem All Saints og All Souls.

I fortsættelse af en artikel i bladets nr.5, 1961 skal jeg her bringe endnu nogle glimt af engelsk kirkeliv fra en rejse sidste sommer "Mellem Westminster Abbey og Westminster Cathedral". I denne artikel beskæftigede jeg mig mest med den anglo-katholske fløjs forhold til romerkirken. Her vil jeg beskæftige mig med forholdet til den udpræget lavkirkelige fløj af statskirken.

En søndag havde jeg om formiddagen bl.a. oplevet højmesse i en af højkirkelighedens centrer i London, All Saints i Margaret Street. Her blev højmassen fejret med fuldkommen romersk ceremoniel med tre præster for alteret, et vidunderligt kor, røgelse og knæfald - det hele blev afsluttet med, at en præst stod frem i kordøren og læste Maria-bønnen Angelus sammen med menigheden. Ejendommeligt nok var den del af liturgien, som menigheden hørte, den autoriserede ikke særligt højkirkelige liturgi, hvor Gloria f.eks. synges ved messens afslutning. Der var ingen lejlighed til menighedens communion. Men den store forsamling virkede andægtig og aktiv i det alt sammen, knælende og kor-

sende sig, som den skulde.

Under middagen på det anglikanske kloster, hvor jeg boede, var der for en gangs skyld frihed til at tale - ellers altid tavshed. Jeg måtte straks fortælle en af munkene, at for mig som evangelisk-luthersk var det en anstødssten, at der ikke engang var lejlighed til altergang ved den højmesse. Den glade munk svarede først, at de fleste nok havde været til alters ved en af de tidligere stille messer den dag eller måske ved flere af hverdagsmesserne i ugens løb. Da dette svar ikke tilfredsstillede mig, spurgte jeg: "Jamen hvorfor laver man så al denne højtidelighed ved en sådan ekstra guds-tjeneste, når der dog har været flere "normale" gudstjenester med altergang?" Dertil svarede han smilende: "Det er, fordi Gud er så herlig, at man vil hylde og fejre ham med denne ekstra højtidelige tjeneste".

Jeg oplevede meget den søndag, som jeg ikke får plads til at fortælle om, men eftermiddagen endte i hvert fald med, at nogle højkirkelige studenter fra klosteret med deres selvfølgelig kirkelige frisind ville give mig den oplevelse at være med til noget af det mest udprægede lavkirkelige indenfor statskirken og samtidig noget af det bedste af den slags - til Evensong i All Souls Church. "Sognepræsten er en vældig prædikant", sagde de.

Kirken, der er bygget i den klassicistiske stil af en af Englands berømte arkitekter, var stuvende fuld af mennesker - og der var mange unge. Man kommer i denne kirke fra hele London. Indvendig minder rummet mest om et stort missionshus. Der var et alter uden dug og uden lys, kun med lidt blomster på og et vældigt billede af et eller andet bagved. Ritualet var det sædvanlige ved Evensong. Men medens man i All Saints føjede Angelus til, trak man her i All Souls Marias lovsang fra. Prædiken var desværre ikke af den berømte prædikant. Den var meget lang og temmelig kedelig, selv om den netop var anlagt til at være kaldende og spørgende. Der var en mærkelig ironi i det hele: Her var så mange kommet sammen fra hele byen for at høre prædiken og være fri for al "den ydre tant", som de højkirkelige finder på, og så lagde jeg mærke til, hvordan den ene efter den anden faldt i søvn eller sad og nikkede. Og videre: Præsten havde et godt tema, som han stadig gentog: "Se Jesus på korset". Her var ironien at han hele tiden brugte udtrykket "Se" - og så var kirken totalt rønsket for krucifixer eller andre billeder af Jesus på korset. Sådan noget måtte den stakkels menighed ikke få lov til at se. Og da præsten lyste velsignelsen, måtte

50
 menigheden ikke få lov at se blot et ganske lille bitte
 korstogn.

Da prædikenen var forbi var menigheden oplagt igen. Da
 sang den på den kendte melodi salmen, der hos os hedder:
 "Vær priset, Jesus Krist, Guds Lam", med omkvædet: "Kron
 ham, kron ham" Den blev spillet af orglet med fuldt
 udtræk, og man sang, så huset var ved at vælte - og så
 gik man hjem.

Men da forstod jeg munkens ord ved middagsbordet og no-
 get af den overdådige højmesse i All Saints. Jeg er godt
 klar over, at jeg trækker linierne for stærkt op og ikke
 er retfærdig overfor menigheden i All Souls, som jeg jo
 slet ikke kender, men disse to gudstjenester den samme dag
 kom til at stå overfor hinanden og belyse hinanden. Den
 i All Souls kendte man jo i forvejen i grove træk fra kri-
 stelige møder. Det var den i All Saints, der var den frem-
 mede. Men det var oplevelsen i den lavkirkelige All Souls,
 der fik meget af min kritik af den højkirkelige i All Sa-
 ints til at svinde.

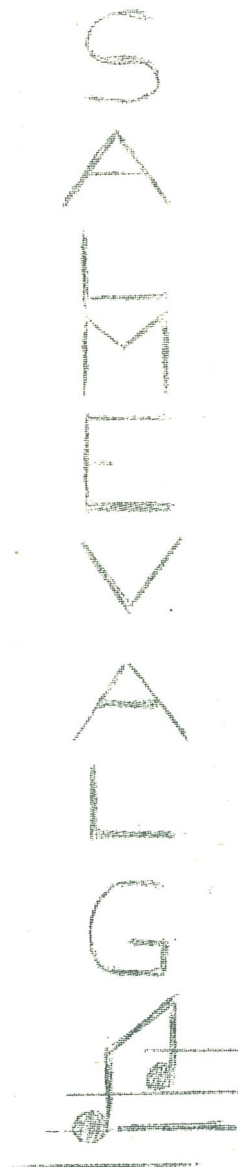
Centrum i All Saints var jo netop Jesus på korset og
 hans offer sakramentalt nærværende i brød og vin. Det var
 for det, man bøjede sig og knælede og korsede sig. Præsten
 løftede netop hostien op, så man bogstaveligt kunne se den
 - og sagde: "Se, det Guds Lam, som bærer verdens synder".
 Agnus Dei blev sunget, og krucifixet var kirkens vigtigste
 prydelser. I All Souls talte præsten om at "se" (modens
 mange sov), i All Saints så man. - I All Souls sang man
 til hinanden, ja, næsten skreg det i omkvædet til hinanden:
 "Kron ham, kron ham.....". I All Saints var hele højmassen
 eet eneste forsøg på at gøre det, de i den anden kirke sang
 at de skulle gøre. Fordi Gud var så herlig og vidunderlig,
 som munken sagde, skulle han hyldes og fejres og krones med
 alle menneskelige midler i højmassen, man var slet ikke
 nået at blive færdig dermed i søndagens første 2-3 messer.
 Hvordan disse to menigheders liv var om hverdagen, skal
 jeg ikke dømme om. Men om søndagen talte man i den ene kir-
 ke om at "se" Jesus på korset og opfordrede hinanden til
 at "kron" ham, i den anden kirke talte man ikke så meget
 om det, men man forsøgte at gøre det.

Det betyder ikke, at jeg theologisk godkender alt i høj-
 messen i den højkirkelige All Saints, men jeg forstod me-
 ningen dermed. Det lærte jeg blandt andet ved Evensong i
 den lavkirkelige All Souls.

Poul Ulsdal.

Introitus. Graduale. Prædik. salm. Offertorium. Communio. Udgangssalm

Pinsodag	248	240	242 (239)	247	278	243
2. Pinsodag	353	240(259)	256	265 (271)	-	275
Hellig Trefoldighed	360	380	398	54 (276)	-	11
1.s.c.	6	9v13-14	601(597)	579 (608)	-	385
2	13	59v6-7	597(532)	528 (279)	277	527 (588)
3	674	61v8	458(345)	288 (454)	-	544
4	368(682)	262	608	595 (602)	-	596 (144)
5	276	259v1	127v6-9	477	-	326
6	350	407v5	523(405)	605 (343v1-4)	279	342
7	378(696)	425v9-10	255	496	-	36
8	289	464v1	353(258)	222 (348)	-	310
9	381	464v4	601	528 (438)	-	357
10	374(700)	464v6	375	471	-	388

G U D S T J E N E S T E O G T H E O L O G I .

=====

Af Rev. A.M. Allchin. Oversat fra manuskript af J.Dolmer.

"Det er ikke handlingen, som er hovedsagen, og bøn, som er hjælpemiddel, men det er bøn, der er hovedsagen, og handlingen, der viser bønnens ægthed".

(William Temple).

Det første bud i loven er at elske Gud. Vi skal elske og tjene Gud i vor næste og i verden. Men dette bliver vi først i stand til, når vi lærer at elske og tjene Gud. Kirken, som vender sig til verden i tjeneste og vidnesbyrd må vende sig til Gud med taksigelse, tilbedelse og lovprisning. Alt liv, al tale og takning må vokse ud af bøn. Dette gælder i særlig grad den theologiske takning, som må begynde og ende med bøn, med stilhed overfor Gud. Tale om Gud får kun mening, når den er knyttet til samtale med Gud.

Den sande betydning af ordet "theolog" er, en der stræber efter at kende, elske og tjene Gud af hele sit sind, sit hjerte og sin vilje. At være theolog betyder at hengive sig med hele sin person. Dette består ikke blot i, at man beder faste bønner, men også at man har tid til stilhed, til at lytte, og tid til at sige ting, der ikke kan formuleres i ord. Vi er tilbøjelige til at tro, at man altid skal forstå ordene. I kirken er der mange mennesker, som af en eller anden grund ikke let kan nås med ord, f. eks. børn og gamle. Men der findes også kærlighedsgerninger, som er lettere at forstå end ord - gerninger, der gøres i det stille. Derfor behøver både vor bøn og vor tale stilhed. Stilheden er ikke talens alternativ, ej heller dens erstatning, men stilheden giver talen et helt andet indhold. Den stilhed, man finder i et klostersond, er af meget stor værdi, og de ord, der tales ud af denne stilhed, har stor vægt.

Når man deltager i en økumenisk konference møder man mange forskellige gudstjenesteformer. Nogle er mærkelige og irriterende. Men vi finder også et dybt fællesskab i en sådan kristen gudstjeneste. Vi har mange ting til fælles. Vi læser i Bibelen, og vi bruger de bibelske salmer. Vi synger ofte de samme salmer, som benyttes både i østkirkerne

og her i vesten. Salmerne må man ikke foragte. De er theologiske for de fleste kirkegængere, og deres indflydelse er uhyre stor.

Vi finder også en dyb enhed med andre kristne, fordi der indenfor den økumeniske bevægelse er ved at ske en fornyelse af gudstjenesteformerne, og dette er et af de betydeligste skridt på vejen frem mod enhed. Denne udvikling kalder man ofte "den liturgiske bevægelse". Man kan godt misforstå dette navn, hvis man dermed tror, at det drejer sig om noget æstetisk eller noget gammelt og støvet. Den liturgiske bevægelses arbejde går ud på noget helt andet. Dens arbejde vedrører hele kirkens liv. Den har genopdaget, at kirken er menigheden, Gudsfolk, og ikke blot præstestanden. Og den har opdaget, at i gudstjenesten må hele menigheden deltage aktivt, virke og handle.

Dette kan udtrykkes på to måder:

1) Kirkens liv i verden genspejler sig, bevidst eller ubevidst i kirkens liturgi. Er menigheden tilskuere eller tilhørere? Er den passiv? Eller deltager den aktivt i, hvad der foregår? Er gudstjenesten noget vi gør, eller er den kun noget, vi overværer? Er den først og fremmest noget, vi gør, eller er det noget, Gud gør i og gennem os? N.F.S. Grundtvig udtrykker det således:

"Ja, lad så virke dit bad og dit bord
med de indviede tunger,
at det kan høres, din ånd og dit ord
er det som taler og sjunger"...

(Den danske Salmebog nr. 368 v.4.)

2) Hvad der springer ud af kirkens tro, er en endnu vigtigere side af menighedens aktivitet. Er evangeliet blot noget, vi hører og kigger på, eller er det noget, vi indlever os i? Kan vi forstå Bibelen på anden måde end ved at bruge den, og ved at deltage i Gudsfolkets liv i kirken? Det er kun som medlemmer af Gudsfolk, at vi kan forstå denne bog, der tilhører Gudsfolk. Ved ordets forkyndelse, hvad enten det bliver læst, sunget, bedt eller prædikeret, er det Gud, der virker. Det er Gud, der virker i sakramenterne - Kirken er bygget på ord og sakramenter - d.v.s. på gudstjeneste, for at den kan tjene Gud og vidne om Ham i verden.

Mange af vore salmer, såvel katolske som protestantiske, og megenologi er blevet skrevet ud fra iagttagelsens holdning. af en, der kigger på korset, og spørger om,

hvilke følelser man har, når man undersøger evangeliet udefra. Denne metode brugte Paulus ikke, og man finder den heller ikke i kirkens første århundreder. Nej, her hører vi om at blive begravet med Kristus i dåben og om at have del i hans død og opstandelse gennem sakramentet (eukaristien). Når megen af vor theologi har været gold og forskruet, skyldes det, at den er blevet skrevet ud fra iagttagerens position. Først, når vi får del i evangeliets frelsesbegivenheder gennem vort gudstjenesteliv, bliver vor theologi levende og meningsfyldt.

Theologen må være en, der har en særlig indlevelse i Kristi mysterium, og for ham må den kristne tro, Treenigheden og inkarnationen være en levende realitet af afgørende betydning. Dette betyder ikke, at vi skal foragte videnskabelig metode og grundighed, for vi har brug for al den intelligens, vi kan opbyde, for at trænge ind i det, der ligger hinsides det erkendelige. Men alt må tjene til, at foreningen med Gud fuldbyrdes.

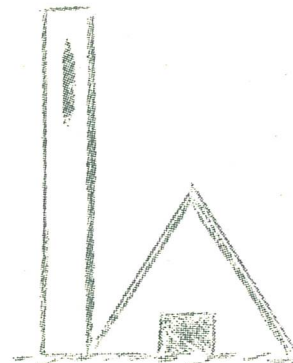
Vi skal betragte den liturgiske bevægelse, som en del af bestræbelserne frem mod kirkens enhed. Den er en af de måder, hvorpå forskellige elementer af den ene kristne tradition kommer i kontakt med hinanden, de elementer, som man i lang tid har troet var i modsætning til hinanden, men som i virkeligheden er hinanden uundværlige. Tro og fornuft, gudstjeneste og virken kan ikke længe holdes adskilte. Bibel og sakrament må forenes for at kaste lys over hinanden. Præsteskabets og lagfolkets forening i den ene kirke, må vi betragte på en ny måde. Denne nye betydning af lagfolkets aktivitet i verden og i gudstjenesten bekræfter tydeligt det bånd, som eksisterer mellem al menneskelig aktivitet og den levende Guds handlinger. Vi er i færd med at samle rigdomme op af den kristne tradition. Vi er ved at samle fragmenter op, for at intet må gå tabt. Hensigten med dette er ikke at genoplive noget gammelt og noget dødt, men for at evangeliet i hele sin fylde må skinne frem i vor tids mørke.

Har De læst:

Poul Ulsdal: Gudstjenesten i vor tids religiøse krise.

152 sider. kr. 11,50. Hirschsprungs forlag.

EN KOMMENTAR!

Ved gennemlæsningen af Kirkefondets årsbog 1961 støder man i årsberetningen på følgende sætning: "Vor stilling er ganske klar, og vi har gang på gang fremhævet, at vi skal ikke så meget som antyde et ønske om, endsige kræve kirkebyggeriet fremmet, hvis myndighederne vil love, at der fra nu af kun vil blive givet tilladelse til igangsættelse af boligbyggeriet".

Man spørger sig selv: Hvoraf kommer det, at dygtige mænd formulerer en sådan gang vås? Det ville dog kun være en højst uansvarligt tænkende boligminister, en sådan argumentation kunne gøre indtryk på. En bydel med adskillige tusinde boliger uden det fornødne offentlige byggeri såsom posthuse, skoler, svømmehaller, benzinstationer, biografer o.s.v. ville være omtrent lige så uansvarligt planlagt som Amagers Klondyke. Forlanger man boliger, må man også forlange dertil hørende offentligt byggeri - selvfølgelig.

Der er ingen grund til at mistænke Kirkefondets ledende mænd for manglende evner til at indse dette. Hvorfor kører man da videre med dette vås?

En del af forklaringen er, at man ikke tør sige rent ud, hvad man godt ved, nemlig at der er tale om en smilende politisk uvilje mod kirkebyggeri hos de politisk toneangivende a la Sønderbro hospital. Ved hjælp af et par indiskretioner kunne dette let dokumenteres.

Hvorfor har da Kirkefondet ikke mere den kraft til at træde ud i den politiske modvind, som fædrene som bekendt har haft, dengang kirkemangelen i København var meget mindre end nu?

Her er vi ved sagens kerne. Det er Kirkefondet selv, der ikke ved, hvad ben det skal stå på. Den ovenfor citerede sætning skal forstås som et forsøg på at demonstrere kirkens ændrede indstilling til det sociale. Men den er mere end det - den er tillige et udtryk for den herskende pseudo-folkelighed, som nu også behersker Kirkefondet (+ hovedparten af de frivillige gavers indsamlere og givere). Bag ved ligger nemlig det syn, som i bibelske vendinger må formuleres således: Hvad er det store bud i loven? Svar: Du skal elske din næste, fortrinsvis gennem velfærdsstaten. Der er ganske vist også et andet bud, men det er ikke dette helt

ligt: Du skal elske Herren din Gud.

Derfor kan Kirkofondet ikke sige: Det er lige så nødvendigt for vor hovedstad, at der bygges kirker, som at der bygges boliger. Derfor har Kirkofondet for tiden ikke kraft til at tage en dyst på det spørgsmål, som er Kirkofondets væsentligste eksistensberettigelse. Derfor har Kirkofondet for tiden ikke kraft til at mobilisere sine tusinder af venner i landet til en dyst for at vinde ge-
hør for det, som er og bliver selve KIRKESAGEN.

Jørgen Glenthøj.

Indtryk fra et møde i Fürsteneck i Hessen.

I foråret afholdtes det andet møde af den højkirkelige bevægelse i Tyskland, der kalder sig "Bund für evangelisch - katholische Wiedervereinigung", og som ledes af pastor Max Lackmann.

Der var mødt ca. 40 deltagere af forskellige konfessioner på højskolen "Fürsteneck". De fleste deltagere var lægfolk og evangeliske. Både katolikker og protestanter deltog i de fælles andagter og gudstjenester i den lille kirkesal i borgens kelder.

Jeg skal fatte mig i korthed om dette møde, da RE-FORMATIO i pinsenummeret sidste år gav en længere skildring af forbundets arbejde.

Det var interessant at lytte til pater Chrysostomus fra klosteret Niederaltaich. Han holdt med rivende fart og malende gestikulation et foredrag om den ortodokse kirkes bidrag til kirkelig genforening, så man fik revideret adskillige tanker om denne kirkeafdelings forhold til romerkirken.

Lackmann talte grundigt og sagligt om katolske elementer i den evangeliske tradition. Det meste af mødetiden gik dog med forhandling vedrørende et messeforslag, som skal anvendes af forbundets grupper.

Man vedtog et forslag, som forbundets gode ven, liturgioksperten pater Laurentius, O.S.B., fandt rimeligt som "Evangelisk Messe".

En svensk studine bragte hilsen fra en gruppe af "Bund" i Lund, og to schweitzerpræster, den ene var katolsk - den anden Zwinglianer, bragte i skøn forening en hilsen fra venner i nabolandet mod syd. De var præster i samme by og fortalte, at de nylig havde haft en økumenisk friluftss-

(fortsat fra side 42)

noget menneskeligt, ligesom vor hellige skrift for mange og så kun er menneskeværk. Man har hørt Jesu ord: "Sandhedens Ånd skal vejlede jer til hele sandheden" - og så følger man alligevel de vildførende menneskeånder i stedet.

Jo, der er al anledning til at lytte til opfordringen: "Opblomstrer nu, Guds kirkevange." Gid, det må ske - også i denne pinse. Hvis det ikke er vort ønske, så har vi ikke nogen som helst ret til at fejre pinse. Så må vi hellere nøjes med solen og med blomsterne.

J. Em. Hansen.

gudstjeneste på den gamle slagmark, hvor Zwingli faldt i kampen mod katolske hære. Der har været mange deltagere af begge confessioner til gudstjenesten med katolsk messe og protestantisk præst som prædikant. Jeg kan ikke glemme det smukke venskabsforhold mellem de to brave schweitzerpræster, der brændte af kærlighed til den økumeniske sag.

Pastor Lackmann skal holde forelæsning ved mange universiteter i U.S.A. og er nu på rejse derovre. Mange er glade for at læse hans interessante artikler i forbundets tidskrift "Bausteine". Dette blad giver orientering om en afdeling af tysk højkirkelighed, som det er interessant at følge, skønt vore forhold må give højkirken en anden kurs herhjemme. "Bausteine" kan bestilles hos "Bund für evangelisch-katholische Wiedervereinigung", Soest im Westfalen. Thomae-strasse 64,1. Tyskland.

Sigurd Mejndor, Hyllested.

L E S T :

=====

C.S. Lewis: Reflections on the Psalms. London. 1958. 152 s.

Cambridgeprofessoren C.S. Lewis, som her til lands vel bedst er kendt for sin bog "Fra helvedes blakhus" er dog en overraskende stor personlighed - i alle fald som man møder ham i hans forfatterskab. Hos ham kommer lagmandens selvstændige muligheder for kristen erkendelse frem i betagende grad.

I 1958 har han udgivet bogen: Reflections on the Psalms. Her møder vi resultatet af denne mands daglige omgang med

David Salmer, en omgang, som det er enhver engelsk akademiker beskåret at have det gennem den daglige morgen- og aftenang i universitetskapellerne. Og som Grundtvig siger, "at den har aldrig levet, som klog på det er blevet, han først ej havde kært", er Lewis netop gået denne vej fra kærlighed til erkendelse. Derfor er han fri til at begynde med at tale om de ting, som normalt synes at være de største anstødssten indenfor psalmernes tankegang: Tankerne om havn og selvretfærdighed. Gennem den dybe og årelange indlevelse i psalmernes tanke- og forestillingsverden og gennem sin egen store menneskeforståelse og psykologiske sans afslører han indirekte, men eftertrykt, hvordan det snarere er selvretfærdighed og overfladiskhed hos os moderne mennesker, der får os til at forarges så tit og finde os selv for gode til at tage psalmene i vor mund. Hvis vi blot selv var halvt så theocentrisk forankrede i vores tankegang som hine psalmister, ville der ikke blive plads til så mange af vores "finere" fornemmelser. Som bogen netop er "reflections" over og ikke kommentar til psalmene, lader forfatteren psalterets toner lyde ud over vores tid med en mildhed og varm ironi, som blot gør afsløringen så meget mere effektiv.

Der er kapitler om psalmernes opfattelse af naturen, hvor den israellitiske tro på den ENE Gud og Skaberen beskrives og tolkes særligt på den baggrund, som Israel havde med de forskellige hedenske folk omkring sig.

Endelig slutter Lewis af med en meget smuk og overbevisende kristologisk tolkning af denne Kristi egen salmebog, hvor han netop viser, at også for os, i vores brug af psalteret, er Kristus den egentlige psalmist og sang, og at det finder sin egentlige og dybeste mening ved at vi boder det sammen med Kristus.

Bogen anbefales derfor varmt til alle, som holder af psalmene og derfor kender vanskelighederne, og endelig anbefales den til alle gammeltestamentelige teologer som en inspiration fra en lægmand, der ved, hvad det er, disse teologer er sat til at udforske.

Poul Exner.

Peter Schindler: Den hellige lektie. Arne Frost Hansens forlag. 320 sider.

Samme dag, jeg for alvor begyndte at læse Peter Schind-

lers nye prædikensamling, havde jeg læst noget af det besynderlige, som en dansk præst af den tidshvervsk- lindhardtske retning kan finde på at skrive. Først heftede man sig ved den ufolkelighed, der gennemtrænger en sådan forkyndelse. Den er i virkeligheden kun begribelig for intellektuelle, eller måske snarere halv- intellektuelle snobber, og det er jo en lykke. Men dernæst er den også ubegribelig på en anden måde: alt vendes på hovedet. "Normal" kristendom, som den findes i Bibelen og generationers opbyggelsesbøger og en ganske almindelig salmebog, findes der næsten ikke noget af. -- Derfor kan det, hvor mærkeligt det end lyder for nogle, være en hel vedervælgelse at gå fra en sådan "forkyndelse" til en romersk- katolsk prædikensamling som denne. Her er det nemlig "normal" kristendom, man møder. Tingene er kommet på plads igen. De mere specielle romerske ting, vi møder i bogen, læser vi med stor interesse, de kan ikke forstyrre dette indtryk af en "normal" kristendom, som vi andre Gud ske lov må dele med den nybagte monsigniore.

Vi er mange, der har glædet os over at læse Schindlers første prædikensamling: "Dette hellige evangelium". En samling prædikener over "den hellige lektie" er en sværere opgave, som vi, der næsten aldrig har prædikeret over epistlerne, har svært ved at bedømme. Hvor er det godt, at det er evangelierne, vi skal prædike over.

Schindler skriver som altid friskt og djærvt og folkeligt. Der er masser af aktuelle hentydninger til dagens situation, men dog heller ikke mere end nødvendigt for at vi skal forstå, at det netop er i dag, at vi har denne hellige lektie for.

Schindler skriver i en prædiken noget om den rette slags kritik. I sine erindringer skriver han klogt om, hvad der kan siges for og imod præsternes coelibat. Hvis Schindler havde haft en fornuftig kone, så ville hans sprog måske både her og i hans bibeloversættelse være blevet endnu bedre - det helt store. For så ville hun have rettet de små særheder, vi andre ikke kan få rettet hos ham. Hun ville have sagt: "Hør Peter, hvad skal det til at bruge udtryk som Kyrios og Alvordigheden i en dansk prædiken i 1962?" Og så ville han have lystret, for det må vi andre gøre..

Poul Ulsdal.

N.R.M. Oppermann: Guds henvendelse til os. Eget forlag, Horsens. 80 sider. 6,50 kr.

Efter at den nye romersk-katolske katekismus er udkommet

har man indonfor den romersk-katholske kirke i Danmark følt behovet for en let, kortfattet, men præcis fremstilling af kirkens tro. Pastor Oppermann i Horsens har nu vovet forsøget. På 80 små sider er det tilsyneladende lykkes ham at koncentrere, hvad der er romerkirkens tro og lære, ofte i meget rammende og theologisk set præcise udtryk.

Spørgsmålet melder sig imidlertid ved læsningen af bogen, om det er muligt at koncentrere en bog indhold så stærkt og samtidig bevare den jævnhed, der er nødvendig, om den uden alt for megen undervisning skal være tilgængelig for andre end dem, der på forhånd er fortrolige med den kristne terminologi?

Når Oppermann oftest kan finde velvalgte, præcise udtryk til sin koncentrerede fremstilling, ærger man sig særdeles, når han træder ganske ved siden af, hvad angår den hellige Jomfru Maria: Det er jo netop et af de steder, hvor gennemsnitsdanskøren er mest på afstand af katholsk kristendom. F.eks. hedder det i afsnittet om bønnen, side 53: "den enkelte kristne beder aldrig alene, for den store forbederinde står for Guds trone og bærer vor bøn frem for den højstes åsyn, og med hende beder og lovsynger himlens engle - og helgenskare..." - Da netop Jomfru Marias forbøn og or ved Jesus Kristus, vor Herre, den ene mellemmand mellem Gud og mennesker, burde dette, og ikke hint have været fremhævet, netop i en koncentreret fremstilling forekommer et sådant udtryk at være meget misforståeligt.

Bogen burde tilskynde højkirkelige præster til at tage den opgave op, at fremstille en kortfattet og jævn bog om kirkens tro og lære.

Per Dolmer.

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. I redaktionen sidder Urban Schrøder, Varnæs. Lund Pallesen, Lyngby. Poul Ulsdal, Hejls. Børge Riisgaard, Rimsø pr. Voldby (ansvh.) Per Dolmer, Laurbjerg har ekspeditionen. Giro 110988. Telefon Laurbjerg 32. Bladet kommer i mindst 6 årlige numre og koster 8 kr. (Studerende dog 6 kr.).